

Poročilo s 1. konference o supervizirani praksi psihologov

Anja Podlesek*

Oddelek za psihologijo, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani

Report from the 1st Conference on Supervised Practice of Psychologists

Anja Podlesek*

Department of Psychology, Faculty of Arts, University of Ljubljana, Slovenia

Ključne besede: psihologija, supervizirana praksa, certifikat EuroPsy, poročila, konference

Keywords: psychology, supervised practice, EuroPsy certificate, reports, conferences

V letih 2015–2016 je v okviru programa Norveški finančni mehanizem 2009–2014 potekal projekt “Supervizirana praksa psihologov: Razvoj programa usposabljanja mentorjev in modela supervizirane prakse” – SUPER PSIHOLOG (www.superpsiholog.si). Projekt je potekal v programskem sklopu, katerega glavni cilj je bil izboljšati storitve na področju duševnega zdravlja. Cilj projekta SUPER PSIHOLOG je bil dvig kakovosti psiholoških storitev. Ta cilj smo želeli doseči z razvojem sistema supervizirane prakse, v katerega bi lahko vstopili vsi psihologi začetniki. Uspešno zaključena enoletna supervizirana praksa je eden od kriterijev za razvoj kompetenc, potrebnih za opravljanje psihološke dejavnosti in za pridobitev Evropskega certifikata iz psihologije (EuroPsy), žal pa v Sloveniji še ne poteka na vseh področjih, niti za to ni dovolj usposobljenih mentorjev. V projektu SUPER PSIHOLOG smo v sodelovanju z Norveškim psihološkim združenjem razvili celosten, 160-urni program usposabljanja mentorjev supervizirane prakse psihologov in preizkusili model supervizirane prakse, kjer mentoriranec deluje v drugi organizaciji kot mentor, ter model supervizije mentoriranja. Razvili smo obrazce in pripomočke za podporo mentoriranju in dokumentiranje supervizirane prakse in mentorskih srečanj, smernice za izvajanje supervizirane prakse, spletno platformo za spremljanje poteka supervizirane prakse ter gradiva za promocijo supervizirane prakse v strokovni in širši javnosti.

Kot nadaljšek projekta SUPER PSIHOLOG smo od 25. do 26. avgusta 2017 v hotelu Lev v Ljubljani organizirali 1. konferenco o supervizirani praksi psihologov. V različnih državah so prisotni različni modeli supervizirane prakse, mentoriranje poteka na različne načine, tudi usposabljanja za mentorje se razlikujejo. Namen konference je bil predstaviti trenutno stanje na področju supervizirane prakse v različnih državah, izmenjati znanja in dobre prakse ter spodbuditi nadaljnji razvoj supervizirane prakse psihologov v Sloveniji in Evropi.

Izvedba konference je bila finančno podprta s sredstvi bilateralnega sodelovanja v okviru programa Norveškega finančnega mehanizma, nacionalnimi sredstvi Republike Slovenije, ter sredstvi partnerjev v projektu SUPER PSIHOLOG. Moralni pokrovitelj konference je bil Evropski odbor za podeljevanje certifikata *EuroPsy*. Udeležbo predstavnikov različnih držav je finančno podprla Evropska zveza psiholoških združenj, ki je v konferenci prepoznala pomembno spodbudo za razvoj supervizirane prakse psihologov v Evropi. Vsem navedenim bi se želela na tem mestu iskreno zahvaliti za finančno in druge vrste podpore. Njihovo razumevanje pomena kakovostnega usposabljanja psihologov, ki vodi k maksimalni zaščiti klientov, nam slovenskim psihologom veliko pomeni, saj vidimo, da z nami delijo našo skrb za kakovost življenja posameznikov, skupin in družbe.

Konference se je udeležilo 59 psihologov iz 18 evropskih držav. Tako se je v dveh dneh nabralo ogromno informacij o stanju v različnih državah: o ureditvi psihološke dejavnosti, organiziranosti študijskih programov psihologije (predvsem drugostopenjskih, kjer je prisotna tudi študijska praksa), izvajanju supervizije in poteku supervizirane prakse za psihologe začetnike.

* Naslov/Address: izr. prof. dr. Anja Podlesek, Oddelek za psihologijo, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana, e-mail: anja.podlesek@ff.uni-lj.si

Konferenco sta s pozdravnim nagovorom otvorila Valentin Bucik z Oddelka za psihologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, ki je bila glavni gostitelj konference, in Eleni Karayianni, predsednica Ciperskega psihološkega združenja in članica Izvršnega odbora Evropske zveze psiholoških združenj. Oba sta poudarila pomen dobro vodene supervizirane prakse za strokovni razvoj psihologov na začetku karijerne poti in supervizirane prakse kot "podaljšane roke" akademskega študija psihologije.

Vsebinski program konference je začela Ingrid Lunt z Univerze v Oxfordu, bivša predsednica Evropskega odbora za podeljevanje certifikata *EuroPsy* in vodilna pri razvoju tega certifikata. Predstavila je doprinose certifikata *EuroPsy* in supervizirane prakse pri poenotenju standardov za opravljanje psihološke dejavnosti po Evropi, pomen supervizirane prakse, načine njenega izvajanja in glavne izzive pri tem. Poudarila je, da je med evropskimi državami prisotna velika raznolikost, cilj *EuroPsy* pa ni njeno odpravljanje, temveč razumevanje in spoštovanje ter dvig standardov tam, kjer je to potrebno.

Predstavniki nacionalnih odborov za podeljevanje certifikata *EuroPsy* ali združenj psihologov iz 16 držav so predstavili potek supervizirane prakse v njihovi državi, razmisleke o tem, kaj poteka dobro in kje so glavni izzivi organiziranja supervizirane prakse, kako poteka usposabljanje mentorjev oz. supervizorjev in kaj bi njihovi državi pomagalo doseči zelene cilje na tem področju. Predstavljeno je bilo stanje v Belgiji, na Hrvaškem, Češkem, v Estoniji, na Finskem, v Franciji, Italiji, na Irskem, v Litvi, na Malti, Norveškem, Poljskem, Portugalskem, Švedskem, v Združenem kraljestvu in Sloveniji. V predstavitev Norveške in Slovenije je bil omenjen tudi projekt SUPER PSIHOLOG. Monishankar Singha je predstavil svoje izkušnje iz tega projekta in pomen supervizirane prakse za psihologa začetnika.

Aisling McMahon z Univerze v Dublinu je v vabljenem predavanju predstavila štiri glavna načela, ki naj bi jih supervizorji upoštevali pri gradnji dobrega supervizijskega odnosa: (i) čustveno prisotnost in občutljivost, (ii) cenjenje tako ranljivosti kot tudi kompetentnosti, (iii) ponižno ponujanje znanja in izkušenj ter (iv) razvoj odnosa, ki podpira osebno in strokovno rast. Za razvoj kompetentnosti supervizorja je priporočljiva vključitev v posebno usposabljanje za supervizorje. Program prvega dne konference se je zaključil z delavnico, ki jo je pripravila Vlasta Zabukovec in v kateri so udeleženci razmišljali, katere metode izkustvenega učenja lahko mentorji uporabljajo pri mentoriranju supervizirane prakse.

V drugem dnevu konference je Per A. Straumsheim iz Norveškega psihološkega združenja predstavil izsledke norveške raziskave o delu supervizorjev, ki so pokazali, da je v kompetencah in pri delu supervizorjev moč opaziti velike individualne razlike. Supervizorji so poročali, da bi potrebovali dodatno usposabljanje na področju razvijanja in ocenjevanja kompetenc psihologov začetnikov. Brigita Vončina in Matic Kadliček sta predstavila 12 konkretnih načinov ocenjevanja kompetenc pri mentoriranju začetnika, ki ne dela v isti organizaciji kot mentor supervizirane prakse. Ingvild Stjernén Tisløv iz Norveškega direktorata za otroke, mladostnike in družino je govorila o izzivu supervizije, ko

razvoj supervizanta stagnira. Predstavila je, kako lahko v takem primeru razdelamo dejavnike nekega problema, ki ga obdelujemo v superviziji, in spremljamo razvoj ukvarjanja s posameznimi dejavniki ter s tem nadaljnji razvoj kompetenc psihologa začetnika. Rosaleen McElvaney z Univerze v Dublinu pa je predstavila izvedbo supervizirane prakse, ki potekana njeni univerzi v okviru študijskih programov klinične psihologije, psihološkega svetovanja in šolske psihologije, ter izpostavila prednosti organiziranja supervizirane prakse v okviru študijskih programov.

V zadnjem delu konference so udeleženci v majhnih skupinah razpravljali o nujnih vsebinah programa usposabljanja supervizorjev in načinih ocenjevanja supervizorskih kompetenc, o izzivih izvajanja supervizirane prakse na različnih področjih psihološkega dela in ocenjevanju kompetenc psihologov začetnikov.

Pomemben sklep konference je bil, da je bila izmenjava informacij o tem, kaj se na področju supervizirane prakse psihologov dogaja po Evropi, močno potrebna ter da je za razvoj na tem področju treba s takimi konferencami nadaljevati. Izražena je bila želja, da bi se mednarodno konferenco o supervizirani praksi izvedlo vsaj na vsaki dve leti, tako da se bo lahko spremljalo razvoj na tem področju. Na konferencah se bo lahko izmenjalo dobre prakse in razmišljalo o tem, kje so težave pri izvajanju supervizirane prakse psihologov in kako jih lahko premagujemo, kako lahko zastavimo izobraževanje mentorjev supervizirane prakse in supervizorjev mentorjev, spodbujamo vključenost mentorjev v supervizijo mentoriranja itd. S tem se bo spodbudilo dvig kakovosti supervizirane prakse v evropskih državah.

Konferenca o supervizirani praksi in tudi sam projekt SUPER PSIHOLOG, iz katerega je izšla, sta pokazala, kako pomembno je sodelovanje med državami in prenos dobrih praks med njimi. Na primer, v projektu SUPER PSIHOLOG sta se združila dva različna pristopa k mentoriranju oz. superviziji, norveški in slovenski. Na Norveškem imajo že skoraj 60-letno tradicijo klinične supervizije. V šestletni akademski študij psihologije je integrirano leto supervizirane prakse. V času petletne specializacije iz klinične psihologije, v katero se vključi večina psihologov, posameznik sodeluje v 240 urah supervizije. Osrednje funkcije supervizije so razvoj, opolnomočenje, podpora mladega psihologa in spodbujanje refleksije. Do zdaj pa supervizorji niso ocenjevali kompetenc psihologa. Šele v zadnjem letu, dveh pri usposabljanju supervizorjev na Norveškem pozornost posvečajo tudi tej funkciji supervizije. V Sloveniji smo, obratno, leta 2009 razvili usposabljanje, na katerem so se mentorji naučili, katere kompetence mentoriranca razvijati, kako ocenjevati kompetence ter kako sistematično voditi supervizirano prakso, v programu pa so manjkale vsebine o superviziji. V projektu SUPER PSIHOLOG sta se kljub zelo različnim izhodiščem in okoliščinam v obeh državah njuna pristopa učinkovito združila in je nastal širok, celosten program usposabljanja mentorjev, v katerem smo predhodnemu slovenskemu programu dodali norveška znanja o supervizijskih modelih in metodah ter razvoju supervizijskega odnosa in razvijanje supervizijskih veščin. Dodatno so mentorji nadgradili tudi svojo usposobljenost na področju skrbi zase in krepitve duševnega zdravja mentoriranca ter pridobljena znanja

preizkusili z enoletnim poskusnim vodenjem supervizirane prakse. Norveško psihološko združenje je v okviru projekta pridobilo izkušnje, ki jim zdaj pomagajo razvijati pristope k ocenjevanju kompetenc psihologov začetnikov. Tako sta obe državi z učenjem ena od druge v kratkem času veliko pridobili, več, kot če bi posamezne vidike usposabljanja mentorjev oz. supervizorjev razvijali samostojno in povsem na novo.

Izmenjava številnih in raznolikih dobrih praks med različnimi državami, ki jo konference, kot je bila 1. konferenca o supervizirani praksi psihologov, omogočajo, lahko vodi k razvoju zelo učinkovitih, vsestranskih usposabljanj za mentorje supervizirane prakse in do vrhunske ponudbe supervizije za psihologe začetnike. S skrbjo za optimalen strokovni razvoj lahko psihološka stroka širši evropski javnosti pokaže, da se zavzema za ponujanje kakovostnih storitev, ki vodijo k izboljšanju (duševnega) zdravja evropskih državljanov. S tem in s povezovanjem s psihologi po vsej Evropi lahko krepimo našo poklicno identiteto in nenazadnje tudi moč naše stroke.

Prispelo/Received: 11. 9. 2017

Sprejeto/Accepted: 12. 9. 2017